

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

**за изменение и допълнение на Закона за убежището и
бежанците**

(Обн., ДВ, бр. 54 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 31 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., бр. 52 и 109 от 2007 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 39 от 2011 г., бр. 15 и 66 от 2013 г. и бр. 98 от 2014 г.)

§ 1. В чл. 13 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) точка 5 се отменя;

б) точка 13 се изменя така:

„13. идва от сигурна държава по произход;“.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Производството за предоставяне на международна закрила не се образува, а образуваното се прекратява, когато чужденецът има:

1. предоставена международна закрила в друга държава – членка на Европейския съюз;

2. предоставен статут на бежанец в трета държава или друга ефективна закрила, която включва спазване на принципа на забрана за връщане и от която все още се ползва, при условие че ще бъде приет в тази държава;

3. идва от трета сигурна държава, при условие че ще бъде приет в нея;

4. е подал последваща молба, в която не се позовава на никакви нови обстоятелства от съществено значение за личното му положение или относно държавата му по произход;

5. открито производство по молба за предоставяне на убежище или предоставено убежище в Република България.“

§ 2. В чл. 23 се създава ал. 3:

„(3) На организациите по ал. 1 и на лицата, предоставящи правна помощ на чужденци, търсещи международна закрила, се осигурява ефективен достъп до чужденците, които се

намират на граничните контролно-пропускателни пунктове, включително в транзитните зони."

§ 3. В чл. 29 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 5 се изменя така:

"(5) Правата по ал. 1, т. 2 и 3 не се предоставят на чужденец, който не принадлежи към уязвима група и подаде последваща молба за предоставяне на международна закрила."

2. Създава се нова ал. 6:

"(6) Правата по ал. 1, т. 2, 3 и 4 не се предоставят на чужденец, когато производството по молбата му за международна закрила е спряно по реда на чл. 14. При възобновяване на производството по реда на чл. 77, ал. 2 здравноосигурителните права на чужденеца се считат за непрекъснати."

3. Досегашните ал. 6 и 7 стават съответно ал. 7 и 8.

§ 4. Създава се чл. 29а:

"Чл. 29а. Чужденецът или неговият представител имат право да подадат молба за достъп до събраната информация, въз основа на която ще бъде взето решение, освен в случаите, когато:

1. разкриването на информацията или на нейните източници би могло да застраши националната сигурност, сигурността на организациите или на лицата, които предоставят информацията, или на лицето, за което се отнася, или

2. това би попречило на разглеждането на молба за международна закрила, или

3. това би попречило на международните отношения на държавите членки."

§ 5. В чл. 41 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) точки 2 и 3 се отменят;

б) в т. 4 думите „производство по общия ред за предоставяне на статут“ се заменят с „производство по разглеждане на молбата за международна закрила“.

2. В ал. 2 думите „ал. 1, т. 1-4“ се заменят с „ал. 1, т. 1 и 4“.

§ 6. В чл. 47, ал. 2, т. 1 думите „ускорено производство за незаконнопребиваващи чужденци“ се заменят с „производство за предоставяне на международна закрила“.

§ 7. В чл. 48 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 10 думите „ускорено производство по реда на глава шеста, раздел II“ се заменят с „ускорена процедура в производство по общия ред“.

2. Алинея 3 се отменя.

§ 8. В чл. 51, ал. 2 думите „ал. 4-7“ се заменят с „ал. 4-8“.

§ 9. В чл. 58 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Когато молбата по ал. 3 е направена пред друг държавен орган, той е длъжен незабавно да я изпрати на Държавната агенция за бежанците, където регистрацията по чл. 61, ал. 2 се извършва не по-късно от 6 работни дни от първоначалното подаване на молбата.“

2. Създават се нови ал. 5 и 6:

„(5) На чужденеца, заявил желание да кандидатства за международна закрила, се дават указания относно реда за подаване на молбата.

(6) При наличие на признаци, че чужденец, задържан в места за задържане, Специални домове за временно настаняване на чужденци или намиращ се на гранични контролно-пропускателни пунктове, включително в транзитните зони, може да пожелае да подаде молба за международна закрила, му се предоставя информация относно възможността да направи това. За тази цел се осигурява превод за улесняване на достъпа до процедурата.“

3. Досегашната ал. 5 става ал. 7.

4. Досегашната ал. 6 става ал. 8 и в нея думите „относно реда за подаване на молбата“ се заличават.

5. Досегашната ал. 7 става ал. 9.

§ 10. В чл. 61 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 се създава изречение второ: „Регистрацията се извършва не по-късно от три работни дни след подаването на молбата, освен ако не е приложим срокът по чл. 58, ал. 4.“

2. В ал. 3 след думите „възрастта му“ се добавя „след предварителното съгласие на чужденеца или на неговия представител“.

3. Създават се ал. 5 и 6:

„(5) При разглеждане на молбите по преценка на интервюиращия орган може да бъде поискано становището на експерт по определени въпроси, свързани с медицински, психологични, културни или религиозни аспекти и с децата или пола.

(6) Със съгласието на чужденеца интервюиращият орган може да поиска да бъде извършен медицински преглед на чужденеца във връзка със следи, които биха могли да са от минало преследване или тежки посегателства. Отказът за провеждане на медицински преглед не е пречка за вземане на решение. Медицинският преглед може да се проведе и по инициатива на чужденеца и за негова сметка."

§ 11. В чл. 63а се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 5 се създава изречение второ:

"В случай на съмнение интервюиращият орган се консултира с лекар, за да установи дали състоянието, заради което чужденецът не може да бъде разпитан, е временно или с траен характер."

2. В ал. 7 се създава изречение второ:

"При прочитането чужденецът има възможност да прави коментар и да предостави разяснения по отношение на грешки в превода или неточности, отразени в протокола."

3. Създава се нова ал. 8:

"(8) След предварително информиране на чужденеца направените от него изявления се записват."

4. Досегашната ал. 8 става ал. 9 и в нея се създава изречение трето:

"Отказът не възпрепятства решаващия орган да взема решение по молбата."

5. Досегашната ал. 9 става ал. 10 и се изменя така:

"(10) По време на интервюто могат да присъстват законният представител или адвокат, като имат право да излагат съображения в края на интервюто. Законният представител на непридружения малолетен или непълнолетен чужденец има право и да задава въпроси, допуснати от интервюиращия орган."

6. Създават се ал. 11 и 12:

"(11) Отсъствието на интервю в съответствие с настоящия член не възпрепятства решаващия орган да се произнесе по молбата за международна закрила.

(12) Интервю може да не се провежда в случаите, когато ще бъде взето положително решение за предоставяне на международна закрила по чл. 8, ал. 9 и чл. 10."

§ 12. Създава се чл. 63б:

"Чл. 63б. (1) Интервю се провежда при условия, които гарантират нужната поверителност.

(2) По преценка на интервюиращия орган при провеждането на интервю с чужденец, търсещ закрила, може да присъства член на семейството му."

§ 13. В чл. 67а се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Производството по този раздел се провежда в съответствие с Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ, L 180 от 29.06.2013 г.), Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 г. за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата-членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите-членки от гражданин на трета страна (ОВ, L 222, Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6), Регламент за изпълнение (ЕС) № 118/2014 на Комисията от 30 януари 2014 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1560/2003 за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ, L 39 от 8.2.2014 г.) и Регламент (ЕС) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за създаване на система Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатъци с оглед ефективното прилагане на Регламент (ЕС) № 604/2013 за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство и за искане на сравнения с данните в Евродак от правоприлагащите органи на държавите-членки и Европол за целите на правоприлагането и за изменение на Регламент (ЕС) № 1077/2011 за създаване на Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието (ОВ, L 180 от 29.06.2013).“

2. В ал. 2 т. 1 се изменя така:

„1. с решение на интервюиращия орган при наличие на данни за компетентност за разглеждане на молбата за международна закрила от друга държава - членка на Европейския съюз;“.

3. Създава се ал. 4:

„(4) Чужденецът се информира за образуваното производство и за последиците от това.“

§ 14. В чл. 67б се създава ал. 3:

„(3) С образуването на производство по този раздел сроковете по чл. 70, ал. 1 и чл. 75 спират да текат до определяне на компетентната държава – членка на Европейския съюз, за разглеждане на молбата за международна закрила.“

§ 15. В чл. 67в т. 1 и 2 се изменят така:

„1. прекратява производството за определяне на държавата, компетентна за разглеждане на молбата за предоставяне на международна закрила, и продължава производството за предоставяне на международна закрила;

2. прекратява производството за предоставяне на международна закрила и разрешава прехвърлянето на чужденеца в компетентната държава.“

§ 16. В глава шеста наименованието на раздел II се изменя така:

„Производство по общия ред“

§ 17. В чл. 68 се правят следните изменения:

1. Алинеи 1 и 2 се изменят така:

„(1) Производство по общия ред се образува:

1. с регистрирането на чужденеца по подадена от него молба за международна закрила;

2. за чужденец, подал молба за международна закрила при действието на временната закрила – с регистрирането на чужденеца след прекратяването или отнемането на временната закрила.

(2) Когато Република България е определена като компетентна или е приела обратно чужденец съгласно Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията и Регламент (ЕС) № 118/2014 на Комисията, производството по този раздел се образува с регистрирането на чужденеца в Държавната агенция за бежанците след неговото предаване.“

2. Алинея 3 се отменя.

§ 18. В чл. 70 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) При наличие на основания по чл. 13, ал. 1 в срок до 10 работни дни от регистрацията на чужденеца интервюиращият орган може да приложи ускорена процедура в производството по общия ред, като вземе решение за отхвърляне на молбата като явно неоснователна.“

2. Алинея 2 се отменя.

3. В ал. 3 думите „тридневният срок“ се заменят със „срокът по ал. 1“.

4. В ал. 6 думите „този раздел“ се заменят с „по ал. 1“.

§ 19. В чл. 71, ал. 1 и 2 думите „Ускореното производство не се прилага“ се заменят с „Ускорена процедура не се провежда“.

§ 20. В глава шеста заглавието „Раздел III. Производство по общия ред“ се заличава.

§ 21. Член 72 се отменя.

§ 22. В чл. 73, изречение първо след думите „Държавната агенция за бежанците“ се добавя „индивидуално, обективно и безпристрастно“.

§ 23. Член 74 се изменя така:

„Чл. 74. В срок четири месеца от образуването на производството по общия ред интервюиращият орган обективно и безпристрастно изготвя становище, което заедно с личното дело представя на председателя на Държавната агенция за бежанците за решаване.“

§ 24. В чл. 75 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 в основния текст думите „три месеца“ се заменят с „6 месеца“.

2. В ал. 2 се създава изречение четвърто:

„Неявяването на интервю се взема предвид при произнасянето по молбата, освен ако чужденецът има обективни пречки за това.“

3. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Председателят на Държавната агенция за бежанците може да продължи срока по ал. 1 с още девет месеца в следните случаи, като чужденецът се уведомява лично или със съобщение с обратна разписка:

1. при сложни фактически и/или материалноправни въпроси;

2. голям брой чужденци едновременно потърсят международна закрила, което затруднява вземането на решение в срока по ал. 1.“

4. Създава се нова ал. 4:

„(4) При всички случаи произнасянето по молбата за международна закрила приключва в максимален срок 21 месеца от подаването ѝ.“

§ 25. В чл. 76, ал. 1, изречение първо след думите „чужденеца, търсещ закрила“ се добавя „или на неговия законен представител или адвокат“.

§ 26. В глава шеста се създава раздел III с чл. 76а-76в:

„Раздел III

Процедура по предварително разглеждане на последваща молба

Чл. 76а. Преди да се пристъпи към разглеждането ѝ по същество, подадената последваща молба за международна закрила се преценява относно нейната допустимост съгласно чл. 13, ал. 2, т. 4.

Чл. 76б. (1) В срок до 14 дни от подаването на последващата молба за международна закрила интервюиращият орган единствено въз основа на писмени доказателства, представени от чужденеца, без да се провежда лично интервю, взема решение, с което:

1. допуска последващата молба до производство за предоставяне на международна закрила;

2. не допуска последващата молба до производство за предоставяне на международна закрила.

(2) За молби, подадени по реда на чл. 58, ал. 4, срокът по ал. 1 започва да тече от получаването на молбата в Държавната агенция за бежанците.

(3) Ако в срока по ал. 1 не бъде взето решение, последващата молба за международна закрила се счита за допусната до производство за предоставяне на международна закрила.

(4) Решенията по ал. 1 се връчват по реда на чл. 76.

(5) На чужденец, подал последваща молба за международна закрила, се извършва регистрация в срок до три работни дни от допускането на молбата му до производство за предоставяне на международна закрила.

Чл. 76в. (1) При провеждане на процедурата по този раздел чужденците се ползват от правата по чл. 23, ал. 1, чл. 29, ал. 1, т. 7, чл. 29а и чл. 58, ал. 5.

(2) При провеждане на процедурата по този раздел не се предоставят правата по чл. 29, ал. 1, т. 1 на чужденец, когато:

1. подава първа последваща молба за международна закрила единствено с цел да забави или да затрудни изпълнението на наложената му принудителна административна мярка „отнемане на правото на пребиваване в Република България“, „принудително отвеждане до границата на Република България“ или „експулсиране“, или

2. подава поредна последваща молба за международна закрила, а предходната му последваща молба е счетена за недопустима по реда на чл. 76б, ал. 1, т. 2 или е разгледана по същество, и за когото връщането в държавата му по произход или в трета сигурна държава няма да доведе до застрашаване на неговия живот или на свободата му по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение и/или убеждение или излагане на опасност от изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

(3) Правата по чл. 29, ал. 1, т. 2-6 не се предоставят на чужденец, който е в процедура по предварително разглеждане на последваща молба за международна закрила съгласно този раздел."

§ 27. В чл. 77 се създава ал. 4:

„(4) Председателят на Държавната агенция за бежанците взема решение прекратеното на основание чл. 15, ал. 1, т. 7 производство да се възобнови, ако преди изтичането на шест месеца от прекратяването чужденецът се яви и посочи обективни причини за промяна на адреса или обективни пречки за неявяване и несъдействие на длъжностните лица. В случаите на обратно приемане по правилата на глава шеста, раздел Ia прекратеното производство на основание чл. 15, ал. 1, т. 7 се възобновява за разглеждане на молбата по същество. Производството може да бъде възобновено само веднъж.“

§ 28. В чл. 84 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Решенията по глава шеста, раздел Ia и чл. 76б, ал. 1, т. 2 могат да се обжалват в 7-дневен срок от връчването им пред Административния съд – град София, чрез органа, издал решението.“

2. В ал. 2, изречение първо след думите „чл. 70, ал. 1“ запетаята и думите „т. 1 и 2“ се заличават.

3. В ал. 4, изречение второ след думите „чл. 70, ал. 1“ запетаята и думите „т. 1 и 2“ се заличават.

§ 29. В чл. 85 ал. 2 се изменя така:

„(2) Когато съдът отмени обжалваното решение по чл. 70, ал. 1 и върне делото със задължителни указания за ново решаване в ускорена процедура в производство по общия ред, интервюиращият орган постановява ново решение в срок 10 работни дни от получаването на съдебното решение.“

§ 30. Създава се нов чл. 86:

„Чл. 86. Решенията по чл. 14, чл. 67а, ал. 2, т. 1, чл. 75, ал. 1, т. 1 и 3, чл. 76б, ал. 1, т. 1 и чл. 78, ал. 2 не подлежат на обжалване.“

§ 31. Членове 96 и 97 се отменят.

§ 32. В чл. 98 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) При необходимост председателят на Държавната агенция за бежанците съгласувано с министъра на външните работи може да внася за приемане от Министерския съвет национални списъци на сигурни държави по произход и на трети сигурни държави.“

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) При приемането на списъците Министерският съвет, позовавайки се на източници на информация от други държави – членки на Европейския съюз, от Европейската служба за подкрепа в областта на убежището, Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците, Съвета на Европа и други международни организации отчита степента, в която държавата предлага защита срещу преследване и лошо отнасяне, чрез:

1. съответните законови и подзаконови разпоредби, приети в тази област, и начина, по който те се прилагат;

2. спазването на правата и свободите, гарантирани в Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и/или в Международния пакт за гражданските и политическите права, и/или Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание;

3. спазване на принципа на забрана за връщане в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г.;

4. съществуването на система от ефективни средства за защита срещу нарушенията на тези права и свободи.“

§ 33. Член 99 се изменя така:

„Чл. 99. Чужденецът, подал молба за международна закрила, може да оборва презумпцията за сигурност на държавата, включена в списъка по чл. 98.“

§ 34. В § 1 от Допълнителните разпоредби, т. 9 буква „в“ се изменя така:

„в) не е изложен на опасност от преследване или тежко посегателство, като изтезание или нечовешко или унижително отнасяне или наказание;“.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 35. Този закон въвежда разпоредбите на Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ, L 180 от 29.6.2013).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 36. Започнатите до влизането в сила на този закон производства се довършват по досегашния ред.

§ 37. Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Законът е приет от 43-ото Народно събрание на 2015 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Цецка Цачева)

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците

С представения законопроект се транспонират изискванията на Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ, L 180/60 от 29 юни 2013 г.).

Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. отменя Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки.

Основна цел на директивата е по-нататъшно разработване на нормите за процедурите за предоставяне и отнемане на международна закрила в държавите членки с оглед създаването на обща процедура за убежище в Съюза.

Предложената уредба допринася за ограничаването на вторичното движение на кандидатите, когато то се дължи на различия в правната рамка при отделните държави – членки на ЕС.

Директива 2013/32/ЕС предвижда възможност за ускорено разглеждане на молбите за международна закрила при точно определени обстоятелства, когато съществува вероятност дадена молба да е явно неоснователна или недопустима, без да се засяга точността и пълнотата на разглеждането, както и ефективният достъп на чужденеца, търсец закрила, до основните принципи и гаранции.

Със законопроекта се актуализират основанията за явна неоснователност на молбата, съобразени с разпоредбите на директивата и се удължава срокът за вземане на решение в рамките на ускорена процедура с цел гарантиране пълнотата на разглеждането на молбата. Въведени са основания за недопустимост на последващите молби от чужденци, търсеци международна закрила, с цел процесуална икономия.

Директивата акцентира върху правата на лицата, търсеци закрила и по-специално правото им на достъп до правна помощ, до процедурна информация, срещи с правни съветници или консултанти и достъп до информацията, събрана по време на разглеждането на молбата за международна закрила от значение за вземането на решение.

С настоящия законопроект изрично се предоставя право на достъп до чужденците, търсеци закрила, от представители на ВКБООН, правителствени и неправителствени организации, адвокати и лица, предоставящи правна помощ и съвети, независимо къде се намира чужденецът – на ГКПП, в транзитна зона, в места за задържане или в домове за настаняване. Законопроектът предвижда текстове, с които се гарантира, че чужденците, търсеци закрила, са информирани относно реда за

подаване на молба за международна закрила, процедурите, които следват и последиците от тях.

Процедурата по разглеждане на молбата следва да бъде организирана по начин, който дава възможност на компетентните органи да преценят всички относими факти, свързани с разглеждането на молбите, като целта е решението да се взема възможно най-бързо. Със законопроекта се въвеждат предвидените в директивата срокове относно регистриране на молбата в срок до 3 работни дни, ако е подадена пред органите на Държавната агенция за бежанците, и в срок до 6 дни, ако е подадена до друг орган, както и произнасяне по молбата за международна закрила в рамките на 6 месеца, като при изрично посочени обстоятелства този срок може да се удължи. Процесът по разглеждане на молбите е оптимизиран, като се отменя практиката за задължително провеждане на производство за определяне на държавата - членка, компетентна да разгледа молбата за международна закрила (глава 6, раздел Ia от ЗУБ) и вместо това ще се провежда само при наличието на данни за компетентност за разглеждане на молбата от друга държава - членка на ЕС.

В съответствие с текстовете на Директивата настоящият законопроект заменя императивната разпоредба относно ежегодно приемане на национални списъци за определянето на сигурни държави по произход и трети сигурни държави с диспозитивна, тъй като наличието на такъв списък не винаги е определящо за прилагането на процедурата за предоставяне на международна закрила.

С приемането на този законопроект Република България напълно ще изпълни ангажимента си за въвеждане в българското законодателство на общите и най-високи стандарти, дефинирани в процеса на изграждане на Общата европейска система на убежището, при строго зачитане на основните права.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

